

روزشمار جنگ

سه‌شنبه

۲۹ مرداد ۱۳۶۴

۳ ذیحجه ۱۴۰۵

۲۰ اوت ۱۹۸۵

۶۵۴

امروز یک فروند هواپیمای عراقی در ساعت ۶:۲۵ دقیقه صبح امروز به حریم هوایی سلماس تجاوز کرد که پس از مواجه شدن با آتش پدافند هوایی، در حین گریختن، دیوار صوتی را شکست.^(۱)

۶۵۵

انفجار مین در جاده روستای "الواتان" در منطقه سردشت، یک خودرو حامل اهالی روستا را منهدم کرد. در این حادثه، از روستاییان سه تن شهید و عده‌ای مجروح شدند. گزارش امروز خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از قرارگاه حمزه و استانداری حاکی است که نیروهای عراقی با هم‌دستی عناصر ضدانقلاب، محل تجمع اهالی را که برای کمک به مجروحان آمده بودند، با توپخانه هدف گرفتند که بر اثر آن، هفده تن از روستاییان شهید و شانزده تن نیز مجروح شدند.^(۲)

همچنین یک گزارش سپاه حاکی است که شب هنگام نیروهای ضد انقلاب "کومه‌له" از طرف یکی از محلات شهر سقز به داخل شهر نفوذ کردند و پس از کمین، با رزمندگان گشت ثارالله درگیر شدند و دوتن از آنان را شهید و دوتن را نیز زخمی کردند. ضد انقلابیون با رسیدن نیروهای کمکی، از محل گریختند.^(۳)

از سوی دیگر، گزارشی که امروز در یک نشریه داخلی سپاه منتشر شد، نوع برخورد گروه‌های محارب با دو طرح موفق "اعلام عفو عناصر گروه‌های مسلح که قصد بازگشت به زندگی عادی دارند" و نیز "مسلح کردن مردم روستاها برای حفظ همان روستا" را نشان می‌دهد. در این گزارش آمده‌است: «افراد کومه‌له بعد از یک درگیری ناموفق با نیروهای خودی در اطراف شهر سقز، هفت نفر از اهالی روستای محل درگیری - که پنج نفر آن‌ها از تسلیمی‌ها* بوده‌اند - را به اسارت گرفته و

* تسلیمی‌ها اصطلاحی است در مورد عناصر وابسته به گروه‌های محارب که دعوت نظام را پذیرفته و با ترک تشکیلات، به زندگی عادی خویش بازگشته‌اند.

با خود برده‌اند. در موردی دیگر، عده‌ای از چته‌های کومه‌له به روستایی رفته و ۲۵ تن از روستاییانی که توسط سپاه مسلح شده بودند را به همراه سلاح‌های‌شان به اسارت برده‌اند.»^(۴)

۶۵۶

وزیر امور خارجه یوگسلاوی (یکی از کشورهای دوست و همراه عراق) که در تهران به سر می‌برد، در دیدار امروز خود با رئیس‌جمهور، توسعه روابط سیاسی و اقتصادی کشورش با ایران را مورد تأکید قرار داد. در گزارش روزنامه کیهان در مورد این ملاقات آمده‌است:

«ابتدا وزیر خارجه یوگسلاوی ضمن تقدیم گرم‌ترین درودهای شورای ریاست جمهوری یوگسلاوی به حجت‌الاسلام خامنه‌ای و نیز تبریک انتخاب مجدد ایشان به مقام ریاست جمهوری اسلامی ایران، توسعه روابط سیاسی و اقتصادی دو کشور را مورد تأکید قرار داد و گفت: "شورای ریاست جمهوری، دولت و مجلس یوگسلاوی بر این اعتقادند که امکانات وسیعی برای ارتقا بخشیدن به سطح مناسبات دو کشور وجود دارد و با توجه به عضویت هر دو کشور در جنبش عدم تعهد، سرنوشت ما به این جنبش بستگی دارد. رهبران یوگسلاوی پیوستن ایران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به جنبش عدم تعهد و نقشی را که تا کنون در این جنبش ایفا کرده است، می‌ستایند و اطمینان دارند که این نقش هموارتر خواهد شد." آن گاه حجت‌الاسلام خامنه‌ای رئیس‌جمهوری گفت: "ژنرال تیتو - رهبر فقید یوگسلاوی - جزو کسانی هستند که خاطره ایشان برای ما همیشه با نام غیرمتعهدها زنده می‌شود." وی افزود: "ورود ایران به جنبش غیرمتعهدها با یک امید و خوش‌بینی و جاذبه‌ای که این جنبش در دوران مبارزات پیش از پیروزی انقلاب اسلامی برای ما داشت، صورت گرفت و هم اکنون نیز به آینده غیرمتعهدها خوش‌بین هستیم و معتقدیم که برای تقویت آن باید تلاش جدی و زیادی انجام پذیرد."

رئیس‌جمهور با اشاره به این که برخورد جنبش عدم‌تعهد با مسائل جهانی حکایت از یک حضور فعال، قاطع و فوری ندارد، گفت: "به اعتقاد ما این مجموعه، با ترکیب، اهداف و داعیه‌هایی که دارد، می‌تواند بسیار مفید، واقع شود و در قضایای جهان نقش تعیین‌کننده‌ای داشته باشد، ولی متأسفانه این جنبش درمورد جنگ تحمیلی عراق علیه ایران حتی ضعیف‌تر از سازمان ملل حرکت کرد و حتی در مقابل به کار بردن سلاح‌های شیمیایی، تهدید خطوط هوایی، بمباران مناطق مسکونی و حمله به کشتی‌ها و ترمینال‌های نفتی از سوی عراق - که به‌طور قطع جزو جرائم جنگی است و احتیاج به تعمیق و تحقیق برای فهمیدن حقیقت آن ندارد - موضع‌گیری قاطع و مؤثری نکرد و در حالی که می‌توانست خیلی بهتر عمل کند. ... ما امیدواریم که در اجلاس آینده جنبش عدم تعهد، به کارگیری سلاح‌های شیمیایی، بمباران مناطق غیرنظامی، تهدید خطوط هوایی و ناامن کردن وضعیت کشتی‌رانی در خلیج فارس از سوی عراق، قویاً توسط جنبش محکوم شود." حجت‌الاسلام

خامنهای در قسمت دیگر از سخنان خود با اشاره به این که رژیم بعثی عراق، رژیم متجاوز و جنگ افروز است و بزرگترین دلیل آن، همین است که این جنگ را شروع کرده و تا کنون تسلیم شرایط عادلانه جمهوری اسلامی ایران نشده است، گفت:

"شعار صلح طلبی رژیم عراق، به علت ضعف شدید نظامی، اقتصادی و سیاسی اوست. رژیم عراق از قبیل آن رژیمهایی است که در موضع قدرت حمله می کند و وقتی در موضع ضعف قرار گرفت، فریاد صلح طلبی سر می دهد و به همین دلیل رژیم قابل اطمینانی نیست. [...] ما هیچ گاه نمی توانیم از حقوق ملتی که از انقلاب خود دفاع می کند، چشم پوشی کنیم و لذا تا تحقق کامل شرایط عادلانه خود، این جنگ را ادامه خواهیم داد."

"رایف دیز داویچ" وزیر خارجه یوگسلاوی، صبح امروز با مهندس "میرحسین موسوی" نخست وزیر دیدار و گفت و گو کرد. ... وزیر خارجه یوگسلاوی ... به بیان مواضع یوگسلاوی در زمینه مسائل بین المللی و مناسبات فیما بین پرداخت و خواستار گسترش روابط بین یوگسلاوی و جمهوری اسلامی ایران شد. وزیر خارجه یوگسلاوی با اشاره به مبارزه مردم کشورش در راه کسب آزادی و استقلال، گفت: "بزرگترین دست آورد انقلاب شما، استقلال است و ما همواره سیاست مستقل شما را تأیید کرده ایم." آن گاه نخست وزیر ... گفت: "ابرقدرت ها چه بخواهند و چه نخواهند، جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک نیروی سیاسی مؤثر، در جهان مطرح است." وی در پایان پیرامون مناسبات دو کشور افزود: من فکر می کنم در مسائل اقتصادی بن بست برای توسعه روابط نداریم و می توانیم، در رشته های مختلف با یکدیگر همکاری داشته باشیم."^(۵)

۶۵۷

در بازتاب انتخابات ریاست جمهوری ایران، روزنامه آمریکایی "واشنگتن تایمز" نوشت: «انتخاب مجدد آقای خامنهای به ریاست جمهوری، تأثیر زیادی در استراتژی ایران در جنگ فرسایشی اش علیه عراق نخواهد گذاشت.» نویسنده افزوده است: «جنگ دو کشور به زودی وارد ششمین سال خود خواهد شد و نه ایران و نه عراق هیچ یک توانایی شکستن بن بست کنونی - بن بست خونینی که تا به حال جان بیش از نیم میلیون نفر را گرفته - ندارد. خامنهای در این هفته رسماً به مقام ریاست جمهوری انتخاب شد به همراه رقیب منتقد خود هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس، به اصل صدور انقلاب شیعه بنیادگرا به کشورهای شبه جزیره عربستان، متعهد هستند.»

در بخش دیگری از این مقاله آمده است: «قدرت عمده عراق، به ادامه حمایت مالی رژیم های محافظه کار عرب که از شیعیان جنگ جو وحشت دارند، بستگی دارد. علی رغم این جنگ تمام نشدنی، اقتصاد عراق بسیار خوب است؛ اقدامات اضطراری، کسر بودجه تجاری این کشور را از هفت میلیارد دلار در سال ۱۹۸۲ به یک میلیارد دلار در سال پیش تقلیل

داده‌است. نگرانی عمده عراق، کمی جمعیت آن نسبت به ایران است (۱۴ میلیون در برابر ۴۵ میلیون). تلفات عراق در جنگ، هفتاد هزار [و] تلفات ایران پانصد هزار بوده‌است.

روش تبلیغاتی دو کشور برای جلب حمایت برای جنگ، متفاوت است: ایران مردم خود را به شهادت‌طلبی تشویق می‌کند و بنابراین به تلفات خود در میان غیرنظامیان، سربازان و سپاهیان انقلاب اعتراف کرده و سعی می‌کند احساس و جزم مردم را درگیر جنگ سازد. عراق سعی می‌کند جنگ را بی اهمیت جلوه دهد؛ ارقام تلفات به ندرت صحیح گزارش می‌شود و مجروحین فقط شبانه به بیمارستان انتقال داده می‌شوند. عراق سعی کرده است تأثیر حملات موشکی ایران را به حداقل برساند و اغلب آن‌ها را به گردن تروریست‌های ناشناس و اتفاق‌های ناگهانی انداخته است. پایان این جنگ، بیش از پیش بعید می‌رسد و خطر یک انقلاب شیعه، همچنان کاخ‌های حکام عرب را به وحشت می‌اندازد.^(۷)

۶۵۸

روزنامه انگلیسی "تایمز مالی" در مقاله‌ای با عنوان "خون‌ریزی خلیج باعث شد تا عراقی‌ها پشت سر صدام حسین بایستند"، نوشته است: «این فکر که پرزیدنت "صدام حسین" ممکن بود به خاطر عدم موفقیت مصیبت‌بارش در شکست دادن ایرانی‌ها در ابتدای جنگ، سرنگون شود، دیگر رنگ باخته است زیرا عراقی‌ها به خصوص فرماندهان ارتش درمقابل تهدید تمامیت ارضی کشورشان اکنون در پشت یک هدف ملی ایستاده‌اند. او تاکنون تعدادی از بحران‌های اقتصادی و نظامی را پشت سر گذاشته و احتمالاً از هر زمان از آغاز جنگ تاکنون قوی‌تر است. در حقیقت، جنگ دست او را در سرکوب مخالفان و دشمنان به‌عنوان خیانت‌کاران به عراق، باز گذاشته است.»^(۸) تایمز مالی پس از بررسی گذشته اقتصادی عراق و لطماتی که از جنگ دیده، افزوده است: «کلیه قروض عراق به طلب‌کاران خارجی، در حدود چهل میلیارد دلار است اما حداقل دو سوم این قروض شامل کمک نقدی و همچنین نفتی که عربستان سعودی یا کویت و سایر کشورهای حوزه خلیج فارس (که خواهان جلوگیری از پیروزی آیت‌الله خمینی - که تمام منطقه را بی‌ثبات خواهد کرد - هستند) به نیابت از سوی عراق می‌فروشند، می‌باشد. قروض بازرگانی عراق ده میلیارد دلار تخمین زده می‌شود. به گفته بانک بین‌المللی "ستلمنت"، قروض عراق به بانک‌های خارجی در سال گذشته از ۱/۳ میلیارد دلار به ۲/۸ میلیارد دلار رسید.

شرکت‌های خارجی که هنوز در عراق کار می‌کنند، با این امید هستند که دولت به‌طور گسترده‌ای در آستانه تغییرات اقتصادی قرار دارد. اغلب این شرکت‌ها مذاکراتی در زمینه به تعویق انداختن پرداخت‌ها انجام دادند و بانک مرکزی نیز در این رابطه خود را هماهنگ ساخته است. مجموعه شرکت‌های انگلیسی در عراق در مقایسه با شرکت‌های اروپایی و ژاپنی، کمتر [است] اما انگلستان به‌طور فعالانه‌ای به دنبال یک تجارت جدید می‌باشد.»^(۹)

روزنامه کیهان امروز نیز به ادامه تفسیر سیاسی مربوط به رفتار سیاسی اخیر کویت پرداخت. در این تفسیر، به قلم "یونس شکرخواه" و با عنوان "کویت، مبارزه با تروریسم یا سازش با ترویج ترور" آمده است:

«در ماه نوامبر سال گذشته میلادی نشریه "المستقبل" خبر کوتاهی را به چاپ رساند و این آغاز طرح مقوله‌ای به نام "تروریسم" بود تا امریکا از آن به مثابه ابزاری تازه در سیاست خارجی خود سود جوید. خبر به این شرح بود: "وزارت دفاع امریکا از یک موسسه تحقیقاتی معروف امریکا خواست که نقطه نظرهای کارشناسان برجسته جهان در مورد تروریسم و سازمان‌های تروریستی و رفتار تروریست‌ها و تحلیل آن‌ها در مورد فعالیت‌های این سازمان‌ها را تهیه کند تا دولت ریگان جهت مقابله با تروریسم جهانی شناخت بیش‌تری داشته باشد و گام‌های مؤثری بردارد."

و امروز در تئوری "مبارزه با تروریسم" کاملاً مشخص است که هر جریانی که در "امنیت نظم جهانی امریکا" اختلال کند، تروریست نامیده خواهد شد و به این ترتیب انقلابیون جهان بلا استثنا از نظر ریگان تروریست محسوب می‌شوند؛ دقیقاً از همین جنبه است که ریگان مترقی‌ترین دولت‌های جهان را "کنفدراسیون جنایت و ترور" می‌نامد و خالی از لطف نیست که بدانید پس از تجدید روابط دیپلماتیک عراق و امریکا، کاخ سفید نام عراق را از لیست تروریست‌ها حذف کرد، اما ایران هنوز صدرنشین لیست تروریست‌هاست!

با این مقدمه اجازه بدهید به کویت اشاره کنیم "هانتز" مسئول امور خاورمیانه شورای امنیت ملی امریکا که در سال‌های ۷۹ تا ۸۱ این سمت را به عهده داشت، گفته بود: "امروز تهدید منافع غرب در خلیج فارس از سوی شوروی، خطر اصلی تلقی نمی‌شود، بلکه خطر اصلی، خودآگاهی گسترده اسلامی و فعالیت‌های عناصر مذهبی است."

لذا تردیدی نیست که شورای همکاری خلیج [فارس] در اجلاس آتی در زمینه مبارزه با تروریسم چه موضعی خواهد گرفت، اما تعجب برانگیز این جاست که چرا کویت بار تبلیغاتی این جریان‌ها را به عهده می‌گیرد؟ آیا کویتی‌ها واقعاً نمی‌دانند که در مجاورت چه رژیم تروریستی خطرناکی قرار دارند؟ گرچه شاید کویت برای کمک‌های مالی - نظامی خود به رژیم عراق توجیه‌هایی مقطعی یافته است اما شرکت در چنین روندی (اجلاس مبارزه با تروریسم) اگر در ادامه سیاست خارجی امریکا باشد، جداً برای کویت خطرناک است.

آیا کویت واقعاً و بالاخره عامل واقعۀ سوء قصد به جان امیر خود را معرفی کند؟ آیا کویت عملاً با این برخوردها، با تروریسم عراقی مماشات نکرده است؟ آیا کویتی‌ها عوامل انفجارها را نمی‌شناسند؟ کدام یک از مرزهای کویت ناامن است؟ این یک حقیقت است که اگر جنگ ایران و عراق نبود، آن وقت کویت مفهوم تروریسم را بهتر درک می‌کرد،

هر چند که عراق در شرایط غیر جنگی و جنگی، در هر دو حال برای کویت یک خطر بالقوه است. به هر حال، اگر کنفرانس "مبارزه با تروریسم" از جانب شورای همکاری خلیج فارس برپا گردد و عراق در آن به عنوان یک رژیم تروریستی معرفی نشود، کویت مغلوب این کنفرانس خواهد بود و به دست خود راه اقدامات تروریستی بعدی عراق علیه خود را خواهد گشود. شاید تحلیل ذیل که بخشی از کتاب "خلیج فارس بدون نقاب" است و به قلم یک تحلیل گر غربی هم می باشد، کویت را به خود آورد:

در حال حاضر آنچه که کویت را تهدید می کند، از سوی عراق می آید و عراق تحت ریاست جمهوری صدام حسین و سلف وی حسن البکر، خود را آزاد می داند که هر آنچه دوست دارد، در خاک کویت به اجرا درآورد، هر چند که کویت را به زور به خاک خود ملحق نکند. ژنرال قاسم (از رؤسای پیشین جمهوری عراق) معتقد بود که کویت نهایتاً از طریق مسالمت آمیز و از کانال روند طبیعی رویدادها، در عراق مضمحل خواهد شد. ... ترورهای بسیاری توسط عوامل عراق در کویت صورت گرفته است و عراق نشان داده است که اجرای ترور سیاسی را به مثابه شکلی از اعمال قدرت در کویت، پذیرفته است.^(۱۰)

۶۶۰

به گزارش رادیو اسرائیل، سرهنگ "معمر قذافی" گفته است علت اصلی جانب داری وی از حکومت اسلامی ایران آن است که حکومت تهران با امپریالیسم امریکا مبارزه می کند. در مصاحبه خبرنگار روزنامه چپ گرای "الاهالی" چاپ قاهره، با رهبر لیبی، قذافی افزوده است: «هر کس با امریکا پیکار کند، من در کنار او هستم.» سپس خبرنگار الاهالی پرسیده است: «چگونه لیبی می تواند از یک کشور غیر عرب جانب داری کند که با کشور عربی عراق در حال جنگ می باشد؟» قذافی نیز همان جواب را تکرار کرده است.^(۱۱)

۶۶۱

"کروبی" نماینده امام و سرپرست حجاج ایرانی در سمینار بین المللی "حج" - که با حضور جمعی از علما و روحانیون کشورهای مختلف اسلامی در سالن بعثه امام خمینی در مکه برگزار شد - به فلسفه حج اشاره کرده و با تأکید بر این که "تمامی تجاوزات قدرت ها، ناشی از ضعف و تفرقه بین مسلمانان است"، گفت: «امت اسلامی فقط بر اساس اجرای قوانین اسلامی به ثبات سیاسی - اجتماعی خود می تواند ادامه دهد. [...] دشمنان می خواستند که حج را از مواضع خود منحرف سازند؛ آن ها می خواستند هر چه قیام للناس است، خشک و بی محتوا شود و مسائل سیاسی در آن مطرح نشود. اگر بگوییم رسول خدا^(ص) در مکه بت ها را فرو ریخت و اگر بگوییم پیامبر با شرک مبارزه کرد و قدرتهای جهانی و کفر که با همه امکانات در مقابل مستضعفین ایستاده اند؛ آیا این ها مشرکین و کفاری نیستند که باید با آن ها مبارزه کرد و از آن ها براثت جست و اظهار تنفر کرد؟ اگر با این بینش حج برپا می شد

آیا این همه مشکلات، مسلمانان جهان را در بر می‌گرفت.

کروبی در بخش دیگری از سخنان خود گفت: «تجاوزات شوروی در افغانستان، اسرائیل در لبنان و بسیاری از موارد دیگر همه ناشی از ضعف و تفرقه مسلمین است.»^(۱۲)

۶۶۲

در یک ادعای عجیب که هیچ منبع دیگری آن را تأیید نکرده‌است، رادیوی بی.بی.سی درباره حمله چند روز گذشته به یک نفت‌کش بلژیکی، گفت: «ساعاتی بعد از حمله هوایی عراق به تأسیسات خارک، گزارش رسید که یک نفت‌کش بلژیکی به نام "تیس لئوپارد" در نزدیکی قطر هدف حمله هوایی که ظاهراً یک اقدام تلافی‌جویانه ایران بوده، قرار گرفته‌است. در حقیقت، نفت‌کش بلژیکی به طرف ترمینال نفتی دیگر ایران از جزیره سیری در حرکت بود که مورد حمله قرار گرفت. هواپیماهای ایرانی در گذشته نیز احتمالاً به علت شناسایی غلط، کشتی‌هایی را که به مقصد بنادر ایران حرکت می‌کردند مورد حمله قرار داده‌اند. به هر صورت، دولت ایران پس از دریافت اعتراض دولت بلژیک نسبت به این واقعه، دخالت در آن را تکذیب کرد.»^(۱۳)

منابع و مأخذ روزشمار ۱۳۶۴/۵/۲۹

- ۱- روزنامه کیهان، ۱۳۶۴/۵/۲۹، ص. ۳.
- ۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۵۴ (۱۳۶۴/۵/۳۰)، صص ۸ و ۹.
- ۳- سند شماره ۲۲۶۰۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد سیاسی، ۱۳۶۴/۶/۱۲، ص. ۱۶.
- ۴- سند شماره ۲۲۶۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد سیاسی، ۱۳۶۴/۵/۲۹، ص. ۱۵.
- ۵- روزنامه کیهان، ۱۳۶۴/۵/۳۰، ص. ۲۱.
- ۶- خبرگزاری جمهوری اسلامی، ویژه نامه "انتخابات ریاست جمهوری و رسانه‌های گروهی جهان"، شماره ۱۹ (۱۳۶۴/۵/۳۰)، صص ۴ و ۵، رادیو آمریکا، ۱۳۶۴/۵/۲۹.
- ۷- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۵۶ (۱۳۶۴/۶/۱)، صص ۱۱ تا ۱۳.
- ۸- مأخذ ۲، ص. ۱۷، خبرگزاری جمهوری اسلامی از واشنگتن، ۱۳۶۴/۵/۳۰.
- ۹- مأخذ ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی از لندن به نقل از روزنامه "نایمز مالی"، چاپ انگلیس، ۱۳۶۴/۵/۲۹.
- ۱۰- مأخذ ۱، ص. ۲۰.
- ۱۱- مأخذ ۲، ص. ۲۵، رادیو اسرائیل، ۱۳۶۴/۵/۲۹.
- ۱۲- مأخذ ۱، ص. ۲.
- ۱۳- مأخذ ۷، بی.بی.سی، ۱۳۶۴/۵/۲۹.